

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3161/2022
23.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, др Илије Зиндовића, Гордане Џакула и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Рајачић адвокат из ..., против туженог Института за плућне болести Војводине, кога заступа Вера Грбовић адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2439/22 од 13.06.2022. године, у седници већа од 23.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

I ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2439/22 од 13.06.2022. године.

II ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2439/22 од 13.06.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 547/2021 од 01.02.2022. године и пресуђује:

ОДБИЈА СЕ као неоснован тужбени захтев тужиле да се обавезе тужени да тужили на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.02.2018. до 31.12.2020. године исплати износ од 108.304,50 динара са законском затезном каматом од 30.10.2021. године до исплате, као и износ од 23.156,21 динар на име законске затезне камате обрачунате од доспелости до 29.10.2021. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован тужбени захтев тужиле да се обавезе тужени да јој на име регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.02.2018. до 31.12.2020. године исплати износ од 79.848,54 динара са законском затезном каматом од 30.10.2021. године до исплате, као и износ од 16.635,96 динара на име законске затезне камате обрачунате од доспелости од 29.10.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиле да туженом на име накнаде трошкова првостепеног и другостепеног поступка исплати укупан износ од 55.648,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате у року од осам дана.

III ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиле да туженом на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 18.000,00 динара у року од осам дана од дана пријема писменог отправака ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 547/2021 од 01.02.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев па је обавезан тужени да тужиљи на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.02.2018. до 31.12.2020. године, исплати износ од 108.304,50 динара са законском затезном каматом од 30.10.2021. године до исплате, као и износ од 23.156,21 динар на име законске затезне камате обрачунате од доспелости до 29.10.2021. године у року од осам дана. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи, на име регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.02.2018. до 31.12.2020. године, исплати 79.848,54 динара са законском затезном каматом од 30.10.2021. године до исплате, као и износ од 16.635,96 динара на име законске затезне камате обрачунате од доспелости до 29.10.2021. године у року од осам дана. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име трошкова поступка исплати укупно износ 91.126,00 динара са законском затезном каматом од извршности па до коначне исплате у року од осам дана. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиље за ослобађање од обавеза плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2439/22 од 13.06.2022. године одбијене су жалбе странака и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 547/2021 од 01.02.2022. године, потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној у смислу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији туженог ради уједначавања судске праксе о праву запослених у здравственим установама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, због чега је на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у спорном периоду била у радном односу код туженог и обављала послове ... са коефицијентом за обрачун зараде од 6,83. Тужени је у спорном периоду тужиљи обрачунавао и исплаћивао плату на тај начин што је множио коефицијент радног места тужиље са основицом на том радном месту који објављује Влада РС и тако добијени износ упоређивао са минималном зарадом, па уколико би тако добијени производ био нижи од минималне зараде тужени је вршио допуну плате до висине минималне зараде. Тужени у обрачунским листама за спорни период није исказивао топли оброк и регрес, нити који део коефицијента се

односи на ове накнаде. Уговорена плата тужиље у читавом спорном периоду била је нижа од минималне зараде.

Тужбени захтев је постављен у складу са варијантом налаза судског вештака економске струке према којој је обрачун извршен на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, између осталог ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије према којем је дневни износ топлог obroка 250,00 динара бруто, а регрес за коришћење годишњег одмора износи 1/12 минималне зараде на месечном нивоу.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су нашли да постоји обавеза туженог да тужиљи исплати спорне накнаде. Тужиљи, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, у минималној заради не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужени исплаћивао минималну зараду следи да тужиљи није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужени дужан да јој ту накнаду исплати у износу утврђеном правном аналогијом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиље (за топли оброк износ од 250,00 динара – бруто и месечни износ регреса у висини 1/12 минималне зараде, за сваки месец утужених периода).

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог указује да су на правилно утврђено чињенично стање нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Тужени је здравствена установа која се у смислу Закона о јавним службама („Службени гласник РС, бр. 24/91...83/14) сматра јавном службом, због чега се на запослене код туженог примењује Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19).

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог закона прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана закона да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је основач Република Србија, АП Војводина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/19, 58/20), у одредби члана 91. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...113/17), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. те одредбе закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13. Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

У конкретном случају, тужилца је запослена код туженог који се сматра јавном службом, на радном месту ..., па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијерна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон (Закон о платама у државним органима и јавним службама) прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је основач Република Србија, АП Војводина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/19, 58/20) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, а то право није предвиђао ни претходно важећи Посебни колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 106/2018). Дакле, на основу горе наведених прописа, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, па не постоји правни основ за остваривање предметног права тужилце садржан било у општем, било у посебном акту. То значи да тужилци не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су

те накнаде садржане у коефицијенту плате, па је то што је тужилци у спорном периоду исплаћивана минимална зарада без утицаја на одлучивање.

Имајући у виду све наведено, нижестепени судови су погрешно применили материјално право када су усвојили тужбени захтев.

Сагласно изложеном, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу I изреке.

Тужени је успео у спору па му на основу чл. 153. и 154. ЗПП суд досуђује следеће трошкове првостепеног и другостепеног поступка и то: за одговор на тужбу 9.000,00 динара, на име заступања на два одржана рочишта по 10.500,00 динара, на име стручног састава жалбе 18.000,00 динара, таксе за одговор на тужбу 7.648,00 динара што укупно чини износ од 55.648,00 динара. Трошкови за судску таксу за жалбу нису признати јер исти нису опредељени. Ниси признати ни трошкови за поднесак од 01.02.2021. године јер исти није био опредељен.

Туженом, према успеху у ревизијском поступку, применом одредби чл. 153, 154. и 163. ЗПП припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка и то за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, према важећој АТ колико је и тражено.

Из наведених разлога, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу II и III изреке.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**